

*І.О. Школьник, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

РОЛЬ КОНКУРЕНЦІЇ МІЖ ФІНАНСОВИМИ ПОСЕРЕДНИКАМИ В РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Основними учасниками, що забезпечують ефективне функціонування фінансового ринку та ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, є фінансові посередники. Так, у США вже з другої половини ХХ століття менш як 5 % нових випущених корпораціями облігацій і комерційних цінних паперів та приблизно 50 % акцій були продані безпосередньо домогосподарствам. Решту цінних паперів придбали фінансові посередники. Загалом пряме фінансування становить менше 5 % зовнішнього фінансування американських компаній.

Необхідною умовою досягнення відповідності рівня розвитку банків та фінансових інститутів завданням розвитку економіки є їх удосконалення на основі формування конкурентних відносин між учасниками фінансового ринку. При цьому конкуренція повинна формуватись не лише між банками як учасниками грошового ринку і між фінансовими установами як учасниками ринку капіталу, але і між банками та фінансовими установами, оскільки зазначені учасники фінансового ринку виконують цілий ряд однакових функцій. Така конкуренція виникає в зв'язку з тим, що є необхідність як у банків, так і у фінансових установ залучати фінансові ресурси за мінімальною ціною та забезпечувати при цьому максимальний дохід. Водночас поряд із зростаючою конкуренцією за інвестиційні ресурси з'являється ще одна тенденція, яку можна визначити як конвергенцію (взаємопроникнення) діяльності банків та фінансових установ. Слід зазначити, що конвергенція в даному випадку проявляється в таких формах, як: конвергенція механізмів регулювання сфер діяльності; конвергенція суто банківської діяльності із інвестиційною діяльністю, притаманною для ринку капіталу; конвергенція видів діяльності; структурно-функціональна конвергенція; інформаційна конвергенція; конвергенція інформаційних технологій.

Виходячи із усього вищезазначеного, можна зробити висновок, що банківська система та фінансові інститути, з одного боку, є конкурентами, а з іншого боку шляхом конвергенції наближаються та отримують спільні риси у своїй діяльності. У зв'язку з цим на сучасному етапі розвитку фінансового ринку формуються, на наш погляд, дві

основні тенденції: по-перше, розвиток банківської системи сприяє розвитку ринку капіталу, створюючи при цьому певні обмеження для власної інвестиційної діяльності, по-друге, розвиток ринку капіталу сприяє розширенню можливостей банку по залученню інвестицій, але водночас обмежує можливості їх кредитної діяльності, сприяючи зниженню ставки відсотків за кредитами, збільшенню термінів кредитування і розробленню та впровадженню нових фінансових інструментів та продуктів.

Слід зазначити, що на початку XXI сторіччя спостерігається високий рівень конкуренції на міжнародному фінансовому ринку між його учасниками. Розвиток міжнародних ринків призвів до того, що світова фінансова система стала функціонувати на глобальному рівні. Фактично виникла єдина мережа, що об'єднала такі провідні фінансові центри: Нью-Йорк, Лондон, Токіо, Франкфурт-на-Майні, що призвело до перетворення національних ринків в єдиний світовий фінансовий простір.

Фінансові посередники відіграють важливу роль у покращенні інвестиційного клімату та економічної безпеки країни, в розвитку як національної, так і міжнародної економіки. Водночас високий рівень конкуренції призводить до того, що змінюється структура фінансових посередників від банків та фінансових інститутів до інтегрованих потужних фінансових посередників – фінансових конгломератів. Створення інтегрованих фінансових посередників на міжнародному рівні обумовлюється перш за все стратегією виживання в умовах жорсткої конкуренції в боротьбі за клієнтів шляхом універсалізації своєї діяльності.

Школьник, І.О. Роль конкуренції між фінансовими посередниками в розвитку фінансового ринку [Текст] / І.О. Школьник // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2008 р.): у 2-х т. – Суми: УАБС НБУ, 2008. – Т. 2. – С. 5-6.